

Zitierhinweis

Nitschová, Kristýna: Rezension über: Jan Kolář, O problému, který měl nebýt. Drogy v socialistickém Československu, Brno: Doplněk, 2018, in: Český časopis historický, 2020, 3, S. 824-825, <https://recensio-stag.lorax.syslab.com/r/b9e2033135864a1ab6711771acebafb9>

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

o odsunu nebo i lokální historii Němců v českých zemích. Autor samozřejmě neopomíjí ani diskusi v disentu.

Několika sondami pak Glassheim pokračuje až do nedávné doby. V Německu se pochopitelně lišil vývoj v obou jeho částech. Zatímco v bývalé NDR se vyhnanecký problém považoval za vyřešený, ve Spolkové republice pěstovaly četné vyhnanecké svazy vzpomínkovou kulturu v bohatém spektru: filmy, historickými vzpomínkami, periodiky lokálních sdružení (*Heimatbriefe*), budováním muzeí s artefakty „starého“ domova (*Heimatismuseum*) a také výročními akcemi jakými je dodnes například Sudetonecký sraz.

V závěru knihy se nám v komprimované podobě objeví pocity, které se dají připisat oběma etnikům: ztracená vlast (i novoo sídlenci přece odněkud přicházeli), hledání nového domova, ztráta identity, devastace krajiny i sídel. Autor nabízí možnost hledat zde společného jmenovatele, samozřejmě s vědomím, že čas nelze posunout zpět.

Český překlad knihy Eagla Glassheima je pro českého čtenáře bezesporu užitečný. Nalezne podnětné shrnutí deklarované problematiky s důrazem na méně akcentované environmentální pohledy. Podnětné jsou odkazy na literaturu anglosaské provenience, jejíž znalosti nejsou v Čechách všeobecně rozšířené. Glassheimova práce by mohla být inspirací i pro sepsání rozsáhlejší syntézy, shrnující i některé u nás dosud opomíjené aspekty dějin celého českého pohraničí po druhé světové válce.

Kristina Kaiserová

Jan KOLÁŘ

O problému, který měl nebýt.

Drogy v socialistickém Československu

(= Společensko-ekologická edice, sv. 26)

Brno, Doplněk 2018, 159 s.,

ISBN 978-80-7239-337-4.

V úvodu knihy si autor klade za cíl zmapovat „normalitu normalizace“ a prozkoumat mechanismy řešení nežádoucích problémů v socialismu. Obé se zdařilo a je v knize dobře zdokumentováno, resp. podloženo prameny. V díle ale nejsou zmíněny metody, kterých bylo využito. Autor pouze píše, že v metodologii se nechal inspirovat domácí a zahraniční odbornou literaturou a že metodologie k tomuto tématu je nejednotná.

Knihy kromě úvodu a závěru obsahuje šest kapitol. První kapitola nás seznamuje s drogovou situací v poválečném Československu a jejím vlivem na vznik drogové subkultury v šedesátých a sedmdesátých letech. Také jsou zmíněny druhy léků, jejich dostupnost a využívání. V kapitole druhé jsou podány informace z československé drogové scény, které drogy mohly a nemohly být užívány, jakým způsobem byly aplikovány. Autor informuje o jednotlivých skupinách narkomanů, o místech kde se tyto skupiny scházely i o jejich zvláštních ceremoniích či kulturních zálibách. Také je zde sumárně zmíněno zneužívání drog ve věznicích.

Ve třetí kapitole je možné se dočíst o vývoji informovanosti vědeckých kruhů o problému drog v Československu. Výklad je doplněn o zmínky skutečných případů tehdejších toxikomanů a je zde nabídnuto i krátké okno do historické legislativy. Tato část knihy s názvem „O osobních a rodinných tragédiích“ by měla být jádrem celé knihy, její potenciál však nebyl obsahově naplněn. Čtvrtá kapitola „O nebezpečí, ohrožení

a násilí“ rozebírá páčání trestné činnosti toxikomany. Výklad je opět doplněn příklady z reálného života. I tato část knihy je vybavena historií legislativy, tentokrát ale v širším a podrobnějším spektru. Autor pojednal i o historii snah řešit drogovou problematiku v socialistickém Československu. Pátá kapitola jedná o drogách v tehdejší kultuře, tedy o zpracovávání tohoto tématu ve filmech i seriálech. Kapitola šestá řeší knihy s námětem drog, psané většinou novináři, kteří se snažili daný drogový problém začít řešit a ne nadále zamlčovat. Jako prameny autor využil dobové odborné časopisy (Kriminalistický sborník, Protialkoholický obzor, Československá psychologie, Československá psychiatrie, Praktický lékař, Socialistická zákonnost) a obecný tisk, filmy, seriály a archivní materiály českého a slovenského ministerstva zdravotnictví. Otázkou zůstává, jestli by práci nepomohlo se podívat i do Archivu bezpečnostních složek, v kterém jsou uloženy mj. fondy, vztahující se k problematice toxikomanie v období socialismu.

Odborná literatura byla využita domácí i zahraniční. Problém je, že v kapitolách, které už vypovídají o situaci v celé historii socialistického Československa (kapitoly tři až šest), není dostatečně přihlíženo k odborné literatuře, vzniklé po roce 1989. Autor mohl využít články vydané v Bulletinu Národní protidrogové centrály nebo studie Markéty Brožové.¹ Musí být však bráno v potaz, že k tomuto tématu je opravdu

jen omezené množství odborné literatury.² Kniha neobsahuje žádné rozhovory s pamětníky, přestože by pro knihu byly rozhodně zajímavým obsahovým přínosem. V knize bohužel chybí celkový seznam literatury a pramenů a také je třeba zmínit, že autor nepoužívá zkrácené citace, takže vše cituje stejně bez ohledu na to, podobně se citace v poznámce objevila.

Nejzajímavější jsou části knihy, kde jsou skutečně zmiňovány samotné příklady ze života narkomanů. Možná by publikaci neškodilo zmínit jeden či více ucelenějších nebo rozvinutějších případů. Kniha neobsahuje přílohy ani fotografie.

Recenzovaná kniha dobře shrnuje drogovou problematiku v Československu, její vývoj a hlavně návaznost na tzv. „tabletovou kulturu“. Je zde dáván velký důraz na rozdílný přístup k problému na „západě“, kde se o problému vědělo, a v socialistickém Československu, kde se tento problém cíleně zamlčoval, jelikož nesouzněl s tehdejší idealizovanou představou socialistické společnosti. Zajímavé je, že v prvotních fázích, kdy problém ještě nebyl tak rozsáhlý, se společnost na toxikomanii dívala stejně jako na jiné věci ze „západu“, tedy jako na něco zakázaného a tedy apriorně přitažlivého. Kniha je krátkým, ale výstižným shrnutím dějin závažného problému v éře socialismu.

Kristýna Nitschová

1 Markéta BROŽOVÁ, „Případ Maribuana“ – proces s tzv. volnou mládeží v Ústí nad Labem skupina Švestka a spol., Ústecký sborník historický 2013, s. 109–140; TÁŽ, Hašišioví bratři. Toxikomanie jako zástupný důvod trestního stíhání v období tzv. normalizace, Acta Universitatis Purkynianae, Fac-

ultatis Philosophicae. Studia historica XXI, 2018, s. 425–462.

2 K nejpodstatnějším patří: Miroslav NOŽINA, Svět drog v Čechách, Praha – Orlik nad Vltavou 1997 a TÝŽ, Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu, Praha 2009.